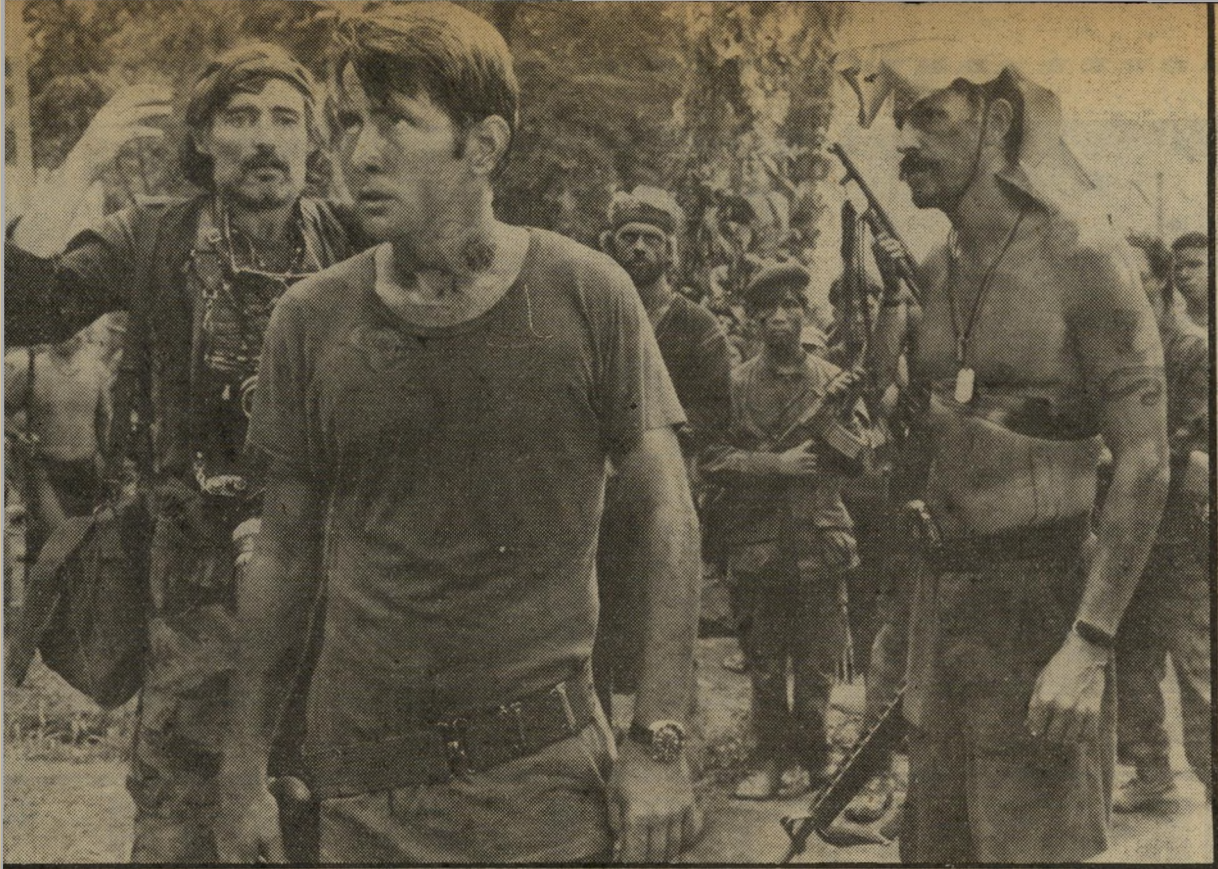

(המשך מעמוד 53)

להראות את מלחמת ויאטנאם על כל זוויותיה.

דבר דומה אפשר לומר על תוף הפח, המקושט בפרס הגדול של פסטיבל קאן ובאוסקר של הסרט הזר הטוב ביותר; על טס, שנהנה מכל התהילה של רומן פרי לנסקי ומביקורם של הבמאי והכוכבת הראשית בארץ; על כל הגיאז הזה, הסרט המוסיקלי העשיר והיומרני ביותר שיצא מהוליווד מזה שנים רבות, שגם זכה בפרס קאן; ועל להיות טס, ששימש הספד מכובד ומאלף ביותר לשחקן פיטר סלרס.

מרטין שיין (במרכז) ודניס הופר (משמאל) ב"אפוקליפסה עכשווית" של פרנסיס פורד קופולה
חטט אל לב השיגעון

ואת עמך כאחד. סרט שבו השחקנים מתעלים על עצמם, והרקע הוא חלק בלתי נפרד מן הסיפור (העיר ניו יורק). סרט על נושא רציני מאוד — אנקת גיל הר מעבר של משכיל יהודי המתלבט בכל — שאין שום הכרח להתייחס אליו ברצינות, אם לא רוצים בכך. בקיצור, וודי אלן הוציא מתחת ידיו את הסרט שהכל מרוצים ממנו. הוא מוכיח שוב, שאם אינו לוקח את עצמו ברצינות יתרה, כמו ברגשות, ואם הוא מתגבר על חרדתו שמא הקהל לא יתפקע מצחק, הוא משפר את שליטתו במדיום.

הסרט הרביעי גם הוא אמריקאי, אם כי בספק. אמנם שיעור הוא מוצר לאומי של ארצות-הברית לא פחות מעוגת-תפוחים וכובעי-בוקרים, אבל נוסף לו תבלין אירופי חזק מאוד, בדמות הבמאי הצ'כי הגולה מילוש פורמן. אהבת האדם העונה של פורמן, היכולת שלו להפיק בעזרת המצ'מה וקצבייה-עריכה חווייה רגשית עמוקה, והימנעותו מהפרכת גורם כלשהו לנבל של ממש, נתנו לזעקת המחאה של שלהי שנות ה'60, שהיתה אמנם מלאת עוצמה אבל בוטה וחד-צדדית, את העדנה, הרגיי שות והאוניברסליות שהיו חסרים לה. ולא זו בלבד, אלא שפורמן מצליח בסרט זה להציע סיגנון חדש של סרט מוסיקלי, שונה מזה של ימי שיר אשיר בגנזש או קרון הלהקה, אבל אינו נופל ממנו בערכו.

של אומה המשנסת מותניה, מכופפת האשה את ראשה וחוזרת במרץ לעבוד את אל הממון ואת הרכושנות, כאילו דבר לא קרה. ניסיונה של מריה לעצב לעצמה דמות של אשה עצמאית, וניסיונה של גרמניה למצוא לעצמה דרך אחרת, עולים שניהם בתוהו, באחד הסרטים הרגשיים והמעודנים והמפוקחים שנראו השנה בישראל.

שונה לגמרי היא חזרת התיזמורת של פליני. סרט קצר שנעשה עבור הטלוויזיה והצליח לעורר סערות-רוחות בעולם. ולו רק משום שפליני העז בפעם הראשונה לנטוש את עולם החלומות הפרטי שלו, כדי להביע את התמרמרותו על העולם שבתוכו הוא חי ומכיוון שהוא, פליני, נעשה הדבר באמצעים פיוטיים, בסרט ש נראה כמו תעודה על מערכת היחסים בין מנצח לתיזמורת. ללא תיפאוריות-ענק, ללא שמנות אימתניות וללא חלומות-ילדות — בסרט הצנוע והפשוט ביותר מבחינה טכנית שעשה מזה שנים רבות, מוכיח פליני לכל מי שהאשים אותו בהסתיידות עורקים, כי כוחו עדיין במותניו. ושני סרטים אמריקאיים. בסופו של דבר הוליווד עדיין שולטת על המסכים — לא רק בכמות, אלא במקרים רבים גם באיכות. מנהטן של וודי אלן הוא אולי מוצר הר קולנוע האידיאלי שהוליווד יכולה לאחל לעצמה. סרט שגון, גדוש בברקות, עם דיאלוגים שיכולים לבדר את המשכילים

היו בו תופעות קיצוניות. לכאורה היה זה חלק מגל סרטי הכנופיות שפשט לאחרונה על ארצות-הברית, אבל הבימוי של פיטר ייטס (שנדוע קודם לכן דווקא לא מעודן ביותר), הסיפור האנושי והרגיש של סטיב טסיץ' ואוסף השחקנים שלא ניסה להעביר אל הצופה יותר מכפי שהיה בתסריט, התגברו על כל המיכשולים.

ידיד אמריקאי, הסרט הראשון של הר במאי וים ונדרס, המופץ מיסחרית בישראל, חשף בפני הצופה הישראלי את הר אסכולה של מעריצי הקולנוע האמריקאי באירופה. אלה משלבים בנוסחות של סרט הפשע הקלאסי את אותם היריהורים על מוסריות, צדק והשפעה הרדית בין תרבויות

הספיה השחור
היפהפה

סרט אחר, שהתחיל כסרט גורמאלי ור הפך תוך זמן קצר להפנינג בפני עצמו היה מופע הקולנוע של רוקי, בהשפעת עולים חדשים מארצות-הברית, שהביאו עמם את הפולחן, התקבצו מעריצי הסרט מדי ערב, לחוות בו שוב ושוב. הם ישבו בחושך, מדליקים נרות קטורת ומזמרים יחד עם המסך, הם הפכו את הסאטירה המוסיקלית החביבה על סרטי האימים לעבודת-אלילים במלוא מובן המילה. זוהי תופעה חדשה בנוף הקולנוע הישראלי.

דוגמה של סרט שבו כמעט כל הביקורת הסכימה עם כמעט כל הצופים — וזה קורה רק פעם באלפיים שנה — היתה קרמר נגד קרמר. הדרמה המישפחתית הצנועה, על אשה הנוטשת את בעלה ואת בנה כדי להגשים את עצמה, ומופיעה שוב לאחר שנה וחצי כדי לבקש את זכויותיה כאם, הפכה ללהיט הקופתי הגדול ביותר של השנה. קרמר הוכיח שבימוי פשוט, סיפור תכליתי ושחקנים היודעים את מלאכתם הם עדיין סגולות שלא יסולאו בפז.

תרגילים בהתבוננות, סרט צנוע אחר על ארבעה צעירים בעירה אוניברסיטאית במרכז ארצות-הברית, היווה את אחת הר הפתעות של השנה. לא היו בו כוכבים ולא

ידי-פלא ג'פֿטין הנרי
החמוד

שנות, שבמודת סרטי-הפשע, ארצות-הברית, מעדיפים להצניעם ברקע.

מנהטן
וכל השאר

ר' לארבעת סרטי-השנה. מבין כל הסרטים הגרמניים שהגיעו השנה לארץ, הבולט, השלם והמוצלח ביותר היה נישור איה של מריה בראון. זהו הסרט הפחות בעייתי של הילד היותר בעייתי בקולנוע הגרמני — ריינר ורנר פאסבינדר. סיפור מלודרמאטי מאופק, המספר את קורותיה של אשה בשנים שלאחר תום מלחמת-העולם השנייה, על רקע ההריסות של גרמניה המובסת, הנוכחות הצבאית והכלי-כלית של אמריקה, וההתאוששות המהירה

ידי-פלא דיוויד בננט
המיפלצתי

איסטווד

ואלן פאקולה

פני שנעבור למפחי הנפש של הר שנה, כדאי להזכיר כמה סרטים שלא היו אולי כלייל השלמות, אבל היו ראויים לתשומת לב גדולה מכפי שניתנה להם, וכדאי שהסינמטקים יתנו על כך את דעתם. לדוגמה, ברונקו בילי של קלינט איסטווד, הדבר הקרוב ביותר ל-סרט אישי שעשה כוכב-במאי זה עד היום, סרט בעל חולשות צורניות רבות אבל בעל נשמה יתרה או "סיפור אהבה על גלגלים", סרט בן 10 שנים של מונטה הלמן, על עידן הפורשים מן הר חברה והמחפשים מפלט בתוצע עולם פרטי משלהם, אופנת מחשבה שהיחה מקר-בלת מאוד בדור המחאה של אותם הימים, אמנם ההתנהגות, דרכי המח-שבה, והאידיאלים השתנו מאז במידה רבה, אבל האפוק של הבמאי מונטה הלמן, עקשנותו השיטתית להימנע מדרכים קלות כדי לרתק את הקהל, הפכו סרט זה למעט אדם בעקבות גורלו לאינטי-טעם, וזאת אולי הסיבה שהסרט נכשל בזמנו, ולא הצליח גם עכשיו למצוא לעצמו צופים. ודוגמה נוספת, "החיבוק האחרון" של ג'וזפן דם, במאי צעיר שהשתמש בסרט זה כמחווה אינטליגנטי